15/11/2022

Η Εκκλησία της Αλβανίας σχετικά με μεταπτυχιακή εργασία για το Ουκρανικό εκκλησιαστικό ζήτημα

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Αλβανίας

Ανακοίνωση σχετικά με τη μεταπτυχιακή εργασία του Αρχιμανδρίτου π. Γρηγορίου Φραγκάκη για «το εν Ουκρανία εκκλησιαστικό ζήτημα» εξέδωσε η Αρχιγραμματεία της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας.

Αναλυτικά αναφέρει:

Στή μεταπτυχιακή ἐργασία τοῦ Ἀρχιμανδρίτου π. Γρηγορίου Φραγκάκη-Ἀρχιγραμματέως τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μέ θέμα «Περί τῆς θεραπείας τοῦ ἐν Οὐκρανίᾳ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος ὑπό τῆς Μητρός Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. (Τό ζήτημα τῶν χειροτονιῶν)», πού ὑποβλήθηκε

προσφάτως στή Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης καί ἀναρτήθηκε στό διαδίκτυο, γίνεται λόγος καί γιά τή χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου στήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας τό ἔτος 1937. Τά ἀναφερόμενα, ὅμως, εἶναι ἀνακριβῆ καί ἐμμέσως παραπλανητικά. Οἱ διαφορές εἶναι προφανεῖς:

Ὁ Ἐπίσκοπος Βησσαρίων, ὁ ὁποῖος χειροτονήθηκε τό ἔτος 1925 καί αὐτοανακηρύχθηκε τό ἔτος 1929 ὡς «Ἀρχιεπίσκοπος» Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας δέν ζήτησε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχείο ἔκκλητο, ὅπως θεωρεῖται πώς ἔκανε ὁ Φιλάρετος. Ζήτησε συγγνώμη, ἡ ὁποία καί τοῦ ἐδόθη. Συγχρόνως, ὅμως, δέν τοῦ ἀνετέθη καμία ὀργανική θέση στήν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ὅταν ἀνακηρύχθηκε Αὐτοκέφαλος τό 1937.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγαθάγγελος χειροτονήθηκε ἀπό τόν Βησσαρίωνα τήν 12η Φεβρουαρίου 1929. Καθαιρέθηκε μέ ὅλα τά μέλη τῆς Συνόδου, ὅπως ἀνηγγέλθη ἀπό τήν Ἐγκύκλιο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Πρός τό ἐν Ἀλβανίᾳ Ὀρθόδοξον εὐσεβές πλήρωμα» τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1929. Ἄρα ὁ Ἀγαθάγγελος δέν ἔλαβε χειροτονία ἀπό καθηρημένο, ἀφορισμένο καί ἀναθεματισμένο Ἐπίσκοπο, ὅπως εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ Ἐπιφανίου οὔτε ἔγινε Προκαθήμενος Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας. Στήν Ἀλβανία οὐδεμία ὁμάδα ὑποτιμήθηκε, ὅπως στήν περίπτωση τοῦ Μητροπολίτου Ὀνουφρίου μέ τούς 90 καί πλέον Ἐπισκόπους.

Εἶναι ἀκόμη ἀξιοπρόσεκτο ὅτι στόν σχετικό Πατριαρχικό καί Συνοδικό Τόμο Αὐτοκεφαλίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἀποκαλεῖται «ἀδελφή» τρεῖς φορές καί ὄχι «θυγατέρα», ἐπίσης ὅλες οἱ Ὀρθοδοξες Ἐκκλησίες ἀποκαλοῦνται «ἀδελφές» τρεῖς φορές καί ὄχι «θυγατέρες», ὅπως ἀναγράφεται στόν Τόμο τῆς Οὐκρανίας. Κυρίως, ὅμως, στήν Ἀλβανία ἐπῆλθε εἰρήνη καί ἑνότητα, ἐν ἀντιθέσει πρός ὅσα ἔχουν συμβῆ στήν Οὐκρανία, μέ δυσμενεῖς συνέπειες γιά ὅλη τήν Ὀρθοδοξία.

Τέλος, στόν Τόμο τῆς Οὐκρανίας ἀναγράφονται τά ἑξῆς: «Προσεπιδηλοῦμεν τοῖς ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐν Οὐκρανίᾳ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία γινώσκει ὡς κεφαλὴν τὸν Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι καὶ Προκαθήμενοι». Παρόμοια ἀναφορά δέν ὑπάρχει στόν Τόμο τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

****

Ὅσες περιπτώσεις ἀναφέρονται στήν ἐν λόγῳ μεταπτυχιακή ἐργασία ὡς ἀνάλογες (Βουλγαρίας, Σερβίας κ.λπ) ἀποτελοῦν παράθεση ἀνομοίων γεγονότων ὡς πρός τό ἐκκλησιαστικό ζήτημα τῆς Οὐκρανίας. Στό πέρασμα τῶν αἰώνων συνέβησαν διάφορα σχίσματα σέ πολλές τοπικές Ἐκκλησίες ἐξ ἀφορμῆς ποικίλων παραγόντων καί συνθηκῶν. Κατά τόν συντάκτη τῆς ἐργασίας, οἱ ποικίλες περιπτώσεις

θεωροῦνται συλλήβδην ὡς ἐνιαία ἀσθένεια, ἡ ὁποία ἀποκαλεῖται «σχίσμα» καί ἐπιδέχεται ὅμοια θεραπεία. Ὅμως, ὅπως οἱ διάφορες ἀσθένειες, ἡ φυματίωση, ἡ ἑλονοσία, ὁ καρκίνος, κ.ο.κ. ἀντιμετωπίζονται ἡ κάθε μία μέ διαφορετική θεραπευτική ἀγωγή, παρόμοια ἰσχύουν καί γιά τά σχίσματα.

Ἡ περίπτωση τῆς Οὐκρανίας ὁμοιάζει κυρίως μέ τό Μελιτιανό Σχίσμα, ὅπως ἀναλύεται στή μελέτη τοῦ ἀπό Ἀγχιάλου Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου, τήν ὁποία μᾶς ἀπέστειλε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο μέ τήν ἀπαντητική ἐπιστολή του στίς 20 Φεβρουαρίου 2019. Ἡ διόρθωση τοῦ Σχίσματος τῶν Μελιτιανῶν καί ἡ κατ’ οἰκονομία ἔνταξη στήν Ἐκκλησία τῶν ἀκύρως ὑπό τοῦ Μελιτίου χειροτονηθέντων περιελάμβανεν τίς ἑξῆς φάσεις: α) μετάνοια, β) ἐπίθεση χειρός ὑπό κανονικοῦ Ἐπισκόπου καί εὐχή, κατά τή φράση τοῦ Μ. Ἀθανασίου «ἔδοξεν…τούς ὑπ’ αὐτοῦ κατασταθέντας μυστικοτέρᾳ χειροτονίᾳ βεβαιωθέντας κοινωνηθῆναι ἐπί τούτοις» (δι’ ἁπλῆς χειροθεσίας μετ’ εὐχῆς βεβαιωθέντων ἑκάστων ἐν τοῖς οἰκείοις ἱερατικοῖς βαθμοῖς) καί γ) τήν εἰρήνευση μέ ἀπόφαση Πανορθοδόξου Συνόδου. Πρόκειται περί ἀρχῆς πού ἰσχύει γιά τήν ἐπανένταξη ὅλων τῶν παρομοίων σχισματικῶν περιπτώσεων στήν Ὀρθοδοξο Ἐκκλησία καί καθορίζει ἐνδιαφέρουσα διέξοδο στό ὑφιστάμενο πρόβλημα.

Γενικά εἶναι ἀποδεκτό ὅτι ὁ χειροτονῶν Ἐπίσκοπος ἐνεργεῖ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν εὑρίσκεται ἐντός αὐτῆς «ὡς οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ». Ἐκτός αὐτῆς εἶναι ἀπογυμνωμένος πάσης ἱερατικῆς χάριτος καί κάθε ἱεροπραξία του εἶναι ἄκυρος καί μή γενομένη.

Ἡ θεωρία περί τοῦ ἀνεξαλείπτου τῆς ἱερωσύνης, πού ἔχει υἱοθετηθῆ στόν Ρωμαιοκαθολικό κόσμο, (καί ἄν ἀκόμη γίνη προσωρινά δεκτή ὡς ὑπόθεση ἐργασίας), δέν ἀποτελεῖ ἐπιχείρημα γιά τή μετάδοση τῆς χάριτος καί τήν ἐγκυρότητα ἀποστολικῆς διαδοχῆς. Ἔστω καί ἐάν ὑποτεθῇ ὅτι ἔμειναν ἀπό τήν χειροτονία ἀποτυπώματα, ὅταν ὁ χειροτονῶν εἶναι ἀποκομμένος ἀπό τήν Ἐκκλησία, καθηρημένος, ἀναθεματισμένος καί ἀφορισμένος, καθίσταται ἀνενεργός, δέν μεταδίδει καμία χάρη, (ὅπως μία ἠλεκτρική συσκευή δέν μεταδίδει καμία ἐνέργεια, ὅταν εἶναι ἀποκομμένη ἀπό την πηγή τοῦ ρεύματος). Οὔτε βεβαίως τό μηδέποτε γενόμενον καθίσταται γεγενημένον, ὑπαρκτόν καί ἔγκυρον διά ἁπλῆς διοικητικῆς ἀποφάσεως. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ ἀνησυχία γιά τήν ἐγκυρότητα τῆς χειροτονίας τοῦ Ἐπιφανίου ἀπό τόν Φιλάρετο.

Ἀσφαλῶς ἡ Ἐκκλησία ὡς ταμειοῦχος τῆς θείας χάριτος ἐνεργεῖ ἄλλοτε κατ’ ἀκρίβειαν καί ἄλλοτε κατ’ οἰκονομίαν, μέ σκοπό, ὁμως, πάντοτε τήν ὁμόνοια, «τηρεῖν τήν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. 4:3-4). Καί σέ σημαντικές περιπτώσεις ἐν Πανορθοδόξῳ Συνόδῳ, ὥστε νά μήν ὑφίστανται ἀμφιβολίες.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας δέν υἱοθέτησε ρωσική ἄποψη, ἀντιθέτως ὑπῆρξε ἡ πρώτη πού ἐπεσήμανε καί κατεδίκασε τή χρήση τοῦ Ἱεροῦ Μυστήριου τῆς Θείας Εὐχαριστίας γιά τήν ἐπιβολή τῶν θέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Οὐδόλως ἀμφισβήτησε τό δικαίωμα ἐκκλήτου οὔτε τήν ἀνάγκη παροχῆς Αὐτοκεφάλου στήν Οὐκρανία. Στήν ἀπαντητική ἐπιστολή της πρός τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας στίς 19 Μαρτίου 2019 πρότεινε νά ἰσχύση ἡ ἴδια διαδικασία πού ὁδήγησε στή λύση τοῦ Μελιτιανοῦ Σχίσματος ἀπό τήν Α΄Οἰκουμενική Σύνοδο. Διετύπωσε, ὡς ὄφειλε, ἐν ἀληθευούσῃ ἀγάπῃ, τήν εὔλογη δογματική ἐπιφύλαξη ὡς πρός τή διαδιακασία τῆς παροχῆς τοῦ Αὐτοκεφάλου, πρότεινε, ὅπως καί ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, καί εξακολουθεῖ νά παρακαλῆ ὅπως συγκληθῆ Πανορθόδοξος Σύναξις, ἡ ὁποία ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι θά ρυθμίση ἕνα ἐκκλησιαστικό ζήτημα πού ταλαιπωρεῖ τούς ἀνά τόν κόσμο Ὀρθοδόξους.

Βασική πεποίθηση παραμένει ὅτι ἡ Θεία Εὐχαριστία, ἡ Ἀποστολική Διαδοχή καί ἡ Συνοδικότητα εἶναι τά ἀρραγῆ θεμέλια τῆς Ὀρθοδόξου ενότητος καί τό ζητούμενο παραμένει ἡ εἰρήνη καί ἡ ἑνότητα τῆς ἀνά τήν οἰκουμένην Ὀρθοδοξίας.

Τίρανα 15 Νοεμβρίου 2022

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

τῆς Ὀρθοδόξου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας)